Tweede Kamer der Staten-Generaal

2

Vergaderjaar 2015–2016

Aanhangsel van de Handelingen

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1239

Vragen van het lid **Pieter Heerma** (CDA) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *miljoenenfraude in de kinderopvang* (ingezonden 16 november 2015).

Antwoord van Minister **Asscher** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid), mede namens de Minister van Veiligheid en Justitie en Staatssecretaris van Financiën (ontvangen 22 januari 2016). Zie ook Aanhangsel Handelingen, vergaderjaar 2015–2016, nr. 837.

Vraag 1
Hebt u kennisgenomen van het bericht dat jaarlijks voor miljoenen euro's met de kinderopvangtoeslag wordt gefraudeerd?[1]

Antwoord 1
Ja.

Vraag 2
Kunt u een overzicht geven van de precieze omvang van de miljoenenfraude in euro's per jaar, gespecificeerd over de jaren 2012 tot en met 2015?

Antwoord 2
In het jaar 2013 hebben het Openbaar Ministerie, de FIOD en de Belastingdienst/ Toeslagen de aanpak van toeslagfraude geïntensiveerd. Vanaf dat jaar is de fraudeketen ingericht met o.a. een fraudeteam, een contactambtenaar van de Belastingdienst en een officier van justitie. Er is risicoclassificatie ingevoerd en het toezicht is verschoven naar de actualiteit.
Fraude met toeslagen, waaronder ook kinderopvangtoeslag, kan behalve door vervolging door het Openbaar Ministerie ook bestuursrechtelijk worden gehandhaafd. Over de wijze waarop in voorkomende gevallen wordt gehandhaafd vindt in een tripartite overleg tussen het Openbaar Ministerie, de FIOD en de Belastingdienst/Toeslagen afstemming plaats, waarbij onder andere het AAFD-protocol (Aanmelding en Afhandeling Fiscale Delicten) van belang is. Ook bij strafrechtelijke onderzoeken worden onterecht uitgekeerde bedragen teruggevorderd.

[1] Het Algemeen Dagblad 10 november 2015

ah-tk-20152016-1239
ISSN 0921 - 7398
's-Gravenhage 2016

Ten aanzien van de in het tripartite overleg (tpo) geaccepteerde strafrechtelijke onderzoeken naar fraude met toeslagen gaat het in de periode van 2012 tot en met 2015 om de volgende aantallen en bedragen:
2012: 159 zaken in tpo geaccepteerd[2], geschat nadeel voor Toeslagen: € 5.442,529;
2013: 35 zaken in tpo geaccepteerd, geschat nadeel voor Toeslagen: € 6.281,327;
2014: 45 zaken in tpo geaccepteerd, geschat nadeel voor Toeslagen: € 8.155.888;
2015: 37 zaken in tpo geaccepteerd, geschat nadeel voor Toeslagen: € 3.916.366.
De hierboven genoemde aantallen zaken hebben voornamelijk betrekking op de oudere toeslagjaren. De genoemde bedragen zijn de door de Belastingdienst geschatte onterecht uitbetaalde toeslagen. Uit strafrechtelijk onderzoek kan in individuele gevallen blijken dat het nadeel afwijkt van de schatting.

Vraag 3
Kunt u tevens aangeven om wat voor soort fraude het hier gaat?

Antwoord 3
Van fraude met kinderopvangtoeslagen is sprake wanneer op onrechtmatige wijze kinderopvangtoeslag wordt aangevraagd of ingediend. Veelal wordt daarbij gebruik gemaakt van valse bescheiden. Het Openbaar Ministerie constateert in de praktijk in hoofdlijnen drie vormen van fraude met kinderopvangtoeslag, met allerlei onderlinge tussenvormen:
1) Individuele aanvragers vragen (of laten aanvragen) zelf kinderopvangtoeslag aan terwijl zij daar geen recht op hebben, of laten voorheen rechtmatig ontvangen toeslag doorlopen op het moment dat zij daar geen recht meer op hebben;
2) Professionele partijen zoals eigenaren van kinderopvanginstellingen of gastouderbureaus, (schuld) hulpverleningsinstanties of professionele verhuurders doen opzettelijk te hoge en/ of onjuiste aanvragen, of initiëren dan wel werken mee aan fraudeconstructies;
3) Namens/op naam van een grote hoeveelheid aanvragers worden aanvragen ingediend door een derde, welke derde een faciliterende dan wel initiërende rol speelt ten aanzien van de onjuiste aanvragen.

Vraag 4
Klopt het bericht dat de georganiseerde fraude is toegenomen ten opzichte van de individuele fraude en dat kwaadwillende kinderopvanginstellingen en gastouderbureaus met ouders samenspannen in het opgeven van valse gegevens?

Antwoord 4
De Belastingdienst Toeslagen heeft de afgelopen jaren geïnvesteerd in een preventieve en actuele manier van handhaven. Daarvoor wordt een mix aan instrumenten ingezet op meerdere momenten in het proces en meerdere plaatsen in de keten. Het monitoren van IP-adressen, de maatregel 1BRN (één bankrekeningnummer), de deels vooringevulde aanvraag via de portal en risicoclassificatie zijn voorbeelden van maatregelen die een adequate handhaving bij Belastingdienst Toeslagen versterken. Aanpassingen in de burgerportaal, zoals vooringevulde BSN's, voorkomen bijvoorbeeld dat burgers foute gegevens kunnen invullen. De individuele gevallen van misbruik worden voor het merendeel al voor de (eerste) toekenning gedetecteerd met behulp van de risicoclassificatie. Door enerzijds in toenemende mate preventief te werken en anderzijds intensief te detecteren en bestrijden, is het inzicht dat Belastingdienst Toeslagen heeft met betrekking tot individueel en georganiseerd misbruik verbeterd. Mede door dit actieve preventiebeleid is een daling van individuele fraude met kinderopvangtoeslag waarneembaar. Het toezicht op de aanvraag van kinderopvangtoeslag waarbij professionele partijen betrokken zijn is de laatste jaren geïntensiveerd, onder andere door de inzet van het Combiteam Aanpak

[2] Van deze 159 zaken betreffen 154 zaken een grote groep ouders die strafrechtelijk is vervolgd.

Facilitators, waardoor er ook verhoudingsgewijs vaker dan voorheen fraude met kinderopvangtoeslag in georganiseerd verband is geconstateerd.
De afgelopen jaren is de samenwerking tussen het Openbaar Ministerie, de FIOD en de Belastingdienst/ Toeslagen ten aanzien van het bestrijden van fraude met kinderopvangtoeslag geïntensiveerd.

Vraag 5, 6
Zo ja, verwacht u dat met de door u aangekondigde nieuwe wetgeving met betrekking tot het invoeren van een digitale portemonnee deze fraude kan worden bestreden? Kunt u nader aangeven waarop deze verwachting is gebaseerd?
Zo nee, welke maatregelen gaat u dan nemen om deze fraude tegen te gaan?

Antwoord 5, 6
Bij de inrichting van de aangekondigde nieuwe wetgeving worden extra drempels opgeworpen om fraude met de bijdrage voor de kinderopvang te verminderen. Doordat de financieringstroom niet meer in zijn geheel via de ouders gaat en de bekostiging van de rijksbijdrage via de beoogde uitvoerder DUO plaatsvindt, krijgt de overheid meer mogelijkheden om instellingen te volgen en te monitoren. Ook in de nieuwe situatie zullen, naast deze aanvullende mogelijkheden, handhaving en opsporing blijven plaatsvinden.